

Insulte în internet

Dr. Horațiu Dan Dumitru,
Avocat
colaborator senior,
S.C.A. „Mușat & Asociații”

Ajunge!

Acesta este un alt fel de eseu decât cele cu care vă obișnuisem până acum. Ceva inspirat din devierile cvasipatologice ale utilizării internetului.

Mă întreb uneori cum aș putea ajuta o persoană care mi-ar solicita sfatul în privința modului în care ar trebui să procedeze dacă a fost ținta unor insulte primite prin e-mail. Îmi imaginez o persoană care ar manifesta ceva din neajutorarea celui care suportă deopotrivă disconfortul necunoașterii exacte a legii și reținerea în a relata cu precizie situația de fapt petrecută. O persoană care, din start, nu își va însoți rugămintea de a fi ajutată cu speranțe prea mari, tocmai pentru că realizează, cu destulă luciditate, dificultățile derivate din felul în care legea română ar putea sancționa un atac de acest tip, consumat în mediul virtual. Aș ruga-o să îmi ofere detalii și mi-ar forwarda, să zicem, conținutul a două mesaje electronice. Mi s-ar releva un text de un neechivoc în măsură să te lipsească de orice reacție. Mesajele ar indica faptul că fuseseră scrise în grabă, dar premeditat, cu acea spontaneitate capabilă să ducă uneori la brutalitate. Dincolo de tonul violent al expeditorului, ar ieși în evidență cuvinte al căror tăiș insultător nu l-aș dori pe calculatorul nimănui. L-aș ruga apoi pe acest client virtual să nu mai îmi trimită și alte mostre. Pentru că ar fi prea neplăcut și dureros, mai ales pentru el.

Între speranță și decepție

Într-o asemenea situație, aș simți că legea nu pare să-mi vină în ajutor. Aș percepe însă modul în care victima acelor insulte crede cu onestitate în faptul că legea ar trebui să fie de partea ei, oferindu-i un minim remediu juridic și moral – așteptări întemeiate, pe care mi-aș dori să nu le înșel. Aș amâna răspunsul, promițându-i că, în afară de a face o analiză a legislației, voi întreba și un prieten, procuror, în ce măsură practica penală de la noi a mai înregistrat asemenea

cazuri. Mi s-ar confirma astfel ceea ce știu deja: insulta a fost dezincriminată, practică judiciară în materie nu există și, chiar în condițiile în care fapta ar fi continuat să fie prevăzută de legea penală, dificultățile legate de efectuarea probatoriului, de localizarea autorului insultei (presupunând că este un cetățean străin cu reședință mobilă), conflictele de competență, precum și restricțiile extrădării ar putea duce, în cel mai bun caz, la pronunțarea unei hotărâri judecătorești imposibil de pus în executare. Ar rămâne alternativa unui proces civil, cu aproape aceleași inconveniente, plus considerabilul consum de timp și resurse financiare.

Amăgiri legislative

Faptul că internetul a făcut lumea mai mică a ajuns un truism. Întindem mâna către cel aflat la mii de kilometri depărtare de noi prin 2-3 clickuri ale tastaturii computerului, în vreme ce intruziunea în sfera privată din mediul electronic s-a transformat într-un sport internațional. Ca și spammingul, cu care, practic, ne-am obișnuit să trăim, tratându-l ca pe un disconfort similar cu cel produs de insecte în timpul verii. Continuând acest trend, riscăm, poate, să construim în curând o toleranță și față de alte forme de agresiune în internet – flaming, cyberstalking, cyberbullying, grooming. Într-o perioadă în care prețuirea sferei noastre private ar trebui să spulbere barierele legislative rigide, pentru a consolida garanțiile constituționale din acest domeniu, vedem cum atenția legiuitorului este incapabilă să se focalizeze pe imaginea de ansamblu a elementelor care pot să periclitizeze drepturile și libertățile consacrate de Constituție. În România, insulta a fost eliminată din Codul penal cu scopul de a facilita presei dezvăluiri și comentarii acide la adresa clasei politice și a oamenilor de afaceri. Foarte bine. Dar arhitectura unei politici penale pentru primul deceniu al secolului în care trăim reclamă mai mult decât concentrarea doar pe anumite valori

constituționale și interese izolate. Ea impune o strategie pentru protecția legală uniformă în fața amenințărilor clasice, dar și o anticipare a pericolelor și tendințelor anomiche din societate, generate inclusiv de dezvoltarea noilor tehnologii, precum și diversificarea opțiunilor legislative de contracarare. Rezultatele vizibile până în acest moment mă împiedică să fiu optimist în privința identificării rapide a celor mai adecvate soluții juridice și tehnice de a descuraja insultele în internet.

O singură certitudine

Dacă în planul performanței legislative beneficiile se vor lăsa așteptate, cred, în schimb, că potențialul rezultat din orientarea dezbaterii publice către această problematică nu poate fi subestimat. Nesfârșitele, dar beneficele discuții pe marginea temelor de e-business pot fi completate cu subiecte ce privesc modul în care ne putem proteja perimetrul privat și imaginea în internet. Spațiul electronic facilitează accesul la cunoaștere, furnizează platforme pentru investiții financiare și dezvoltă motivația pentru creativitate. Cred că, în același timp, el trebuie să fie mediul care să ocrotească și să potențeze valori cum sunt intimitatea, onoarea, reputația și tot ceea ce ține de lumea noastră interioară. Am convingerea că suntem constrânși să vorbim mai mult despre aceste bunuri nemateriale care, departe de a fi devenit desuete în era internetului, continuă să definească personalitatea umană inclusiv atunci când ne asumăm titlul impersonal de utilizator al serviciilor electronice. Putem tolera spamul, dar nu cred că ne vom imuniza vreodată în fața trivialității și a atacurilor nedemne, lansate de inadaptații societății informaționale, care, mai devreme sau mai târziu, vor primi coerciția legală pe care o merită.

Între speranțe, decepții și amăgiri legislative, aceasta este singura certitudine pe care o pot oferi clientului meu virtual evocat mai sus.